

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 1/7

Na podlagi 19. člena Statuta Rudolfovega (SA-RUD-1001-07) je Znanstveni svet na 40. seji dne 25. 2. 2026 sprejel naslednji

KODEKS ETIKE

I. UVOD

- (1) Kodeks etike opredeljuje minimalne etične standarde vseh zaposlenih in oseb, ki delo opravljajo na drugih pravnih podlagah (v nadaljevanju: sodelavcev) Rudolfovega; oblikuje Komisijo za etiko in določa kršitve Kodeksa etike.
- (2) Sodelavci Kodeks etike upoštevajo v medsebojnih odnosih ter v odnosu do Rudolfovega kot institucije in odnosih, ki iz tega izhajajo.

II. MINIMALNI ETIČNI STANDARDI

1. člen

(Usposabljanje, nadzor in mentorstvo)

Višji raziskovalci, vodje raziskovalnih skupin in mentorji zagotavljajo vodenje in mentorstvo članom raziskovalnih ekip ter skrbijo, da so raziskovalci deležni ustreznega usposabljanja in navodil za namene pravilnega razvoja, zasnove in strukturiranja raziskovalnega dela ter širjenje raziskovalne kulture, ki temelji na raziskovalni poštenosti.

2. člen

(Odnos do raziskav)

- (1) Raziskovalci pri razvoju raziskovalnih idej upoštevajo najnovejša spoznanja in dosežke na raziskovalnem področju. Raziskovalci pri svojem delu sledijo standardom odprte znanosti in jih upoštevajo.
- (2) Raziskovalci pri zasnovi, izvajanju, analizi in dokumentiranju raziskovalnega dela ravnajo premišljeno in pri tem izkazujejo ustrezno previdnost.
- (3) Raziskovalci pri porabi namenskih sredstev ravnajo preudarno in v skladu s pravili.
- (4) Raziskovalci izsledke in razlage raziskav objavljajo na način, ki zagotavlja dostopnost, resničnost, preglednost, natančnost in ponovljivost izsledkov in razlag ter pri tem upoštevajo zaupnost podatkov oziroma izsledkov, kjer je to potrebno.

3. člen

(Nadzor in zaščitni ukrepi)

- (1) Raziskovalci s subjekti raziskave ravnajo spoštljivo, etično, pazljivo in zakonito.
- (2) Raziskovalci upoštevajo pravila o zdravju, varnosti in zaščiti skupnosti, sodelavcev ter drugih oseb, ki sodelujejo pri raziskovalnem delu.

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 2/7

- (3) Raziskovalni protokoli upoštevajo in so pripravljeni na način, ki upošteva starostne razlike, razlike med spoloma, kulturne in verske razlike, narodnostne razlike ter razlike, ki izhajajo iz socialnega stanu.
- (4) Raziskovalci prepoznavajo in ustrezno upravljajo morebitne nevarnosti in tveganja, ki izhajajo iz raziskovalnega dela.

4. člen

(Podatkovne prakse in upravljanje podatkov)

Raziskovalci zagotavljajo zakonsko skladno, pregledno in odgovorno upravljanje ter ravnanje s podatki in drugimi raziskovalnimi gradivi, vključno z neobjavljenimi gradivi, pri čemer delujejo v skladu z načeli odprte znanosti ter zagotavljajo ustrezno hrambo in dostopnost podatkov in gradiv v predpisanem obdobju.

5. člen

(Sodelovanje na področju raziskav)

- (1) Vsi, ki sodelujejo pri raziskavi, prevzemajo polno odgovornost za poštenost raziskovalnega dela.
- (2) Vsi, ki sodelujejo pri raziskavi, se pred pričetkom raziskovalnega dela sporazumejo o pričakovanih ciljih raziskovalnega dela ter o postopku obveščanja o izsledkih raziskav, ki zagotavlja najvišjo možno raven preglednosti in odkritosti.
- (3) Vsi, ki sodelujejo pri raziskavi, se ob pričetku raziskovalnega dela sporazumejo o pričakovanih in standardih raziskovalne poštenosti, uporabi prava, varstvu pravic intelektualne lastnine, gospodarskem izkoriščanju rezultatov skupnega raziskovalnega dela sodelujočih partnerjev ter postopkih za upravljanje morebitnih konfliktov in kršitev.
- (4) Vsi, ki sodelujejo pri raziskavi, so ustrezno seznanjeni o objavi izsledkov raziskav ter imajo možnost izraziti mnenje o objavi.

6. člen

(Razkritje nasprotja interesov)

Sodelavec je dolžan razkriti vsak morebiten osebni interes, ki bi lahko nasprotoval nepristranskosti ali kateremu koli vidiku njegovih poklicnih obveznosti.

7. člen

(Zaupnost in natančnost podatkov)

Sodelavec spoštuje zaupnost podatkov, s katerimi razpolaga v teku izvajanja nalog, in jih ne sme uporabljati za osebno korist. Podatki, ki jih posreduje drugim, morajo biti resnični, pošteni in nedvoumni.

8. člen

(Gostoljubje)

Če obstaja dvom, kaj je sprejemljivo bodisi kot poslovno darilo bodisi kot gostoljubno vabilo, je treba ponujeno zavrnilo.

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 3/7

9. člen

(Odnos do premoženja)

Sodelavci so dolžni ravnati z delovnimi in finančnimi sredstvi, ki so jim zaupana v uporabo, v skladu z namenom in kot dobri gospodarji. Pri uporabi teh sredstev so si dolžni prizadevati za njihovo optimalno izrabo in za čim večjo korist skupnosti. Skupnih sredstev ne uporabljajo v zasebno korist razen, če je tako dogovorjeno ali v skladu z običaji.

10. člen

(Integriteta)

- (1) Osebna integriteta vseh sodelavcev je bistvenega pomena za udejstvovanje ter zagotavljanje ustreznih pogojev za delo ter raziskovanje. Vsak sodelavec mora delo in naloge opravljati vestno in odgovorno in pri tem izpolnjevati visoke standarde integritete. S strokovnostjo, odzivnostjo in dostopnostjo se skrbi za učinkovitost, uspešnost in odličnost.
- (2) Vsak sodelavec si mora prizadevati, da se izogne situacijam, na podlagi katerih bi lahko dvomili o njegovi poštenosti, odkritosti in zaupanju, še posebej pa se mora izogibati konfliktom interesov.

11. člen

(Odgovornost)

- (1) Sodelavec prevzema odgovornost za svoja dejanja in opustitve.
- (2) Odgovoren odnos do dela se kaže v polnem in rednem izpolnjevanju delovnih obveznosti, kot tudi iniciativnosti in pripravljenosti prevzeti druge naloge, ko je to potrebno.
- (3) Vsak raziskovalec je odgovoren, da pri svojem raziskovalnem delu identificira morebitna etična vprašanja in v primeru etično občutljivih vprašanj pridobi mnenje ali odobritev Komisije za etiko.

12. člen

(Akademska svoboda)

Akademska svoboda se nanaša na pravico sodelavcev do svobodnega izražanja znanstvenega in strokovnega mnenja na konferencah, okroglih mizah, intervjujih in ostalih oblikah nastopanja ter v knjigah, skriptih in ostalih pisnih delih. Ob izražanju tega mnenja pa se morajo sodelavci izogibati:

- politični ali verski propagandi v prostorih Rudolfovega;
- namernim žalitvam sodelavcev ali katerekoli druge osebe in institucije;
- širjenju neprimernih vsebin, ki žalijo posameznika ali skupino ljudi.

13. člen

(Znanstvena poštenost)

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 4/7

- (1) Znanstvena poštenost je dosledno spoštovanje avtorstva in korektno priznavanje in navajanje tujih znanstvenih dosežkov, kot tudi dosledna uporaba korektnih znanstvenih metod, pošteno in strokovno neoporečno interpretiranje rezultatov znanstvenega dela ter objektivno preverjanje znanstvenih hipotez.
- (2) Navajanje virov je med drugim nujno tudi v primeru, ko:
 - raziskovalci izdelke iz prejšnjih raziskav uporabljajo v nadaljnjih raziskavah;
 - gre za namensko porabo sredstev, namenjenih raziskovalni dejavnosti;
 - gre za dokumente, ki nastanejo kot posledica sponzoriranih raziskav.

14. člen **(Zgled)**

- (1) Sodelavci, ki opravljajo vodilne funkcije, si s svojim ravnanjem prizadevajo biti zgled etičnega ravnanja.
- (2) Svoje funkcije opravljajo predano in odgovorno, upoštevaje tudi dolgoročne učinke ukrepov, ki jih predlagajo in uvajajo.
- (3) Pri odločanju si prizadevajo doseči konsenz in se izogibajo preglasovanja.

15. člen **(Avtorstvo)**

- (1) Raziskovalec poskrbi, da bodo vsi, ki so prispevali k raziskovalnim rezultatom, navedeni kot soavtorji. Avtorstvo mora temeljiti na ustvarjalnem in pomembnem prispevku k raziskavi. Samo formalno vodenje projekta, vodenje instituta, lektoriranje članka ali pregled besedila niso zadostni za avtorstvo na znanstvenem prispevku. Vsi avtorji so v celoti odgovorni za vsebino svoje objave, razen če ni natančno navedeno, da so odgovorni za določen del študije in objave.
- (2) Z zaporedjem navajanja avtorjev se morajo strinjati vsi soavtorji.

16. člen **(Uporaba umetne inteligence)**

- (1) Uporaba umetne inteligence (UI) je dovoljena in spodbujena, kadar prispeva k uresničevanju ciljev Rudolfovega, vendar mora biti skladna z etičnimi načeli, zakonodajo in strokovnimi standardi. Vsak zaposleni nosi polno odgovornost za način uporabe UI. V ta namen veljajo naslednja posebna načela:

1. Osebna odgovornost

Uporabnik UI je v celoti odgovoren za vsebino, ki jo ustvari ali uporabi. Napačne, zavajajoče ali nepopolne informacije, ki jih generira UI, ne razbremenijo odgovornosti uporabnika.

2. Kritična presoja

Orodja UI se smejo uporabljati le, če ima uporabnik dovolj znanja o obravnavanem področju, da lahko kritično oceni rezultate. Generirane vsebine je treba vedno preveriti in potrditi.

3. Zavedanje omejitev

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 5/7

Uporabnik mora poznati prednosti in omejitve UI, vključno z možnostjo halucinacij, pristranskosti, napak ter vpliva na varnost podatkov.

4. Transparentnost

Povsod, kjer je to potrebno (npr. v raziskovalnih poročilih, publikacijah, uradnih dokumentih), je treba jasno navesti uporabo UI orodij.

5. Prepoved neetične rabe

Prepovedana je uporaba UI za:

- ustvarjanje zavajajočih, diskriminatornih ali neetičnih vsebin,
- kršitve avtorskih pravic in varstva osebnih podatkov,
- postopke, ki bi lahko ogrozili varnost raziskav ali integriteto podatkov.

6. Odgovornost vodstva za etično okolje

(2) Vodstvo organizacije mora zagotoviti delovne pogoje, ki ne spodbujajo neetične rabe UI. To vključuje realne roke, uravnotežene delovne obremenitve in podporo zaposlenim pri razumevanju etičnih smernic. Pretiran pritisk, pomanjkanje časa ali neustrezna podpora lahko povečajo tveganje za neustrezno uporabo UI, zato je odgovornost vodstva, da aktivno preprečuje takšne okoliščine.

17.člen

(Varnost raziskav)

- (1) Raziskovalci in osebje so dolžni raziskovalno dejavnost izvajati odgovorno in varno ter preprečevati zlorabo občutljivih znanj in tehnologij, skladno z zakonodajo EU, mednarodnimi obveznostmi ter načeli odprte znanosti po načelu »as open as possible, as closed as necessary«.
- (2) Pred začetkom mednarodnega sodelovanja morajo izvesti ustrezno preverjanje partnerjev in oceno tveganj, zlasti glede tehnologij z dvojno rabo, prenosa znanja ter morebitnih varnostnih ali etičnih tveganj.

III. ETIČNA KOMISIJA

18.člen

(Imenovanje in postopek)

- (1) Etična komisija je sestavljena iz 5 petih članov, ki jih na predlog vodij centrov imenuje Znanstveni svet. Vodje centrov k imenovanju pozove Znanstveni svet. Člani so lahko imenovani večkrat.
- (2) Direktor, člani Znanstvenega sveta in Upravnega odbora ne morejo biti člani komisije.
- (3) Mandat komisije traja 2 leti. Komisija z večino izvoli predsednika in podpredsednika za čas mandata komisije.
- (4) Komisija za svoje delovanje in postopek obravnave kršitev sprejme poslovnik, ki velja po potrditvi Znanstvenega sveta.

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 6/7

19. člen (Naloge)

Naloge etične komisije so:

- sprejemanje stališč v zvezi s skladnostjo ravnanj zaposlenih s Kodeksom etike;
- podajanje mnenj glede skladnosti metodologije izvedbe raziskav s Kodeksom etike;
- podajanje mnenj in odobritev glede etično občutljivih vprašanj;
- sprejemanje pobud in dajanje predlogov za spreminjanje Kodeksa etike;
- obravnavanje prijav kršenja Kodeksa etike in predlaganje nadaljnjih postopkov v zvezi s kršitvami;
- priprava letnega poročila za Znanstveni svet,
- naloge, določene z drugimi internimi akti Rudolfovega.

IV. KRŠITVE KODEKSA ETIKE

20. člen (Kršitve)

(1) Kršitev minimalnih etičnih standardov je kršitev Kodeksa etike.

(2) Med kršitve primeroma sodi:

- izmišljevanje rezultatov in njihovo dokumentiranje, kot da bi bili resnični;
- manipuliranje z raziskovalnimi gradivi, opremo ali postopki oziroma spreminjanje, izpuščanje ali prikrivanje podatkov ali izsledkov;
- manipuliranje z avtorstvom oziroma zanikanje avtorstva drugih raziskovalcev pri objavljenih prispevkih;
- ponovna objava pomembnega dela lastnega prispevka, vključno s prevodom prispevka, brez ustrezne navedbe oziroma navajanja izvirnega dela;
- selektivno navajanje virov z namenom povečanja pomembnosti lastnih izsledkov oziroma z namenom ugajati urednikom, recenzentom ali drugim raziskovalce;
- prikrivanje izsledkov raziskav;
- ravnanje, ki financerjem raziskav omogoča, da vplivajo na neodvisnost raziskovalnega procesa in s tem povzročajo ali spodbujajo pristranskost raziskave;
- nepotrebno navajanje (pre)velikega števila virov in bibliografije pri raziskovalnem delu;
- naklepna napačna obdolžitev drugega raziskovalca, da je kršil etične standarde oziroma ravnal v nasprotju z njimi;
- napačno navajanje dosežkov raziskovalnega dela;
- upočasnjevanje ali neprimerno zadrževanje raziskovalnega dela, ki ga opravljajo drugi raziskovalci;
- zloraba nadrejenega položaja za namene spodbujanja kršitev raziskovalne poštenosti;
- neukrepanje v primeru domnevnih kršitev raziskovalne poštenosti, ki jih storijo druge osebe, ali prikrivanje neustreznega odziva raziskovalnih ustanov na nepošteno ravnanje oz. druge kršitve;

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto	KODEKS ETIKE	Številka: SA-RUD-1028-01
Klasifikacijska oznaka: 2026/D-040/SIA-0001		Stran: 7/7

- ustanavljanje ali podpiranje znanstvenih revij, ki ne upoštevajo načel o preverjanju kakovosti raziskovalnega dela.

V. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

21. člen

- (1) Kršitve Kodeksa etike je potrebno v pisni obliki nasloviti na Etično komisijo. Prijava kršitve mora vsebovati ime kršitelja, ime prijavitelja in opis dejanj, za katera se meni, da niso bila v skladu s Kodeksom etike. Komisija ni dolžna obravnavati anonimnih prijav, prijavitelj pa lahko v prijavi izrazi željo po anonimnosti, ki jo mora komisija upoštevati.
- (2) Komisija lahko kršitve ugotavlja tudi na lastno pobudo.
- (3) Sodelavec se o smernicah, navodilih, načelih in standardih lahko posvetuje pri Komisiji za etiko.
- (4) Ta člen prenehata veljati z dnem, ko začne veljati postopek obravnave kršitve Komisije za etiko, sprejet v skladu s 18. členom tega kodeksa.

22. člen

- (1) Kodeks prične veljati 8. dan, od dneva, ko ga sprejme Znanstveni svet.
- (2) Veljavna verzija kodeksa je dostopna v dokumentnem sistemu Rudolfovega.

Rudolfovo – Znanstveno in tehnološko središče Novo mesto
predsednik Znanstvenega sveta
dr. Simon Muhič